עין משפט
נר מצוה

לו א מיי' פ״ב מהלכות נדרים הלכה ו טוש״ע י״ד סימן רח סעיף א:
לז ב מיי' שם הלכה ח:
לח ג מיי' שם הלכה ט:
לט ד מיי' שם הלכה י:
מ ה מיי' שם הלכה יא טוש״ע שם סעיף א:
מא ו מיי' פ״ב מהל' נזירות הלכה ז-ט [ופ״ד הל' יא]:

מסורת הש״ס

א) פי״א שמים, ב) טהרות פ״ד מי״ב [ושם איתא מותר], ג) [עיין היטב בהרא״ש בכורים פ״ב מי״א ד״ה הכותב חייתו ובהמתו לבנו וכו'], ד) נ״א על כל קרבנך תקריב מלח, ה) נ״ל דכיון, ו) [ויקרא ב], ז) מכאן עד סוף המשנה שייך לקמן כ ע״א, ח) שייך למתני' לקמן כ ע״א.

מתני' [א]סתם נדרים להחמיר ופירושם להקל כיצד אמר הרי עלי כבשר מליח כיין נסך אם בשל [א](שלמים) נדר אסור אם בשל עבודת כוכבים נדר מותר ואם סתם אסור [ב]הרי עלי כחרם אם כחרם של שמים אסור ואם כחרם של כהנים מותר ואם סתם אסור [ג]הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור ואם של גורן מותר ואם סתם אסור [ד]הרי עלי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר אסור ואם של גורן מותר ואם סתם אסור דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר [ה]סתם תרומה ביהודה אסורה בגליל מותר' שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה סתם חרמים ביהודה מותרין בגליל אסורין שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים: **גמ'** והתנן ב) [ו]ספק נזירות להקל אמר ר' זירא לא קשיא הא ר' אליעזר הא רבנן דתניא המקדיש חייתו ובהמתו [ז]הקדיש את הכוי ר' אליעזר אומר לא הקדיש את הכוי מאן דאמר ממונו מעייל *לספיקא גופיה נמי מעייל ומאן דאמר ממונו לא מעייל לספיקא גופיה (נמי)

כל

ר״ן

ולענין הלכה קי״ל כרבא דנהי דאדחיא סייעתיה שמעתיה לא אדחיא ומתני' דהכא ודשבועות כותיה דייקי דהתם בפרק שבועות שתים בתרא (שבועות כז:) נמי מסייעי לרבא ממתני' דשבועה שלא אוכל ככר זה וכו' וכדאיתא התם: **מתני' סתם נדרים להחמיר ופירושם להקל.** כלומר מי שנדר ויש לפרש לשונו להחמיר ולהקל כל שלא פירש א' מהן למה נתכוין הולכין בסתמא להחמיר: **ופירושן להקל.** אם פירש אח״כ ואמר לכך נתכוונתי סומכין על דבריו אע״פ שהוא מיקל. וכולה מתני' עד נדר בחרם [כ.] מפרש כיצד סתמן להחמיר ומנדר בחרם ואילך מפרש כיצד פירושן להקל: **כיצד הרי עלי כבשר מליח ויין נסך.** כלומר כיצד קרוי סתם נדרים האומר כבשר מליח ויין נסך דמשמע של שמים וקרי ליה בשר מליח משום דכתיב ו) על כל קרבנך תקריב מלח ומשמע נמי של עבודת כוכבים כה״ג הוי סתם נדרים דהא אם פירש של שמים אסור ואם פירש של עבודת כוכבים מותר ואם סתם דמשמע הכי ומשמע הכי אסור הרי שסתם נדרים להחמיר: **אם כמעשר בהמה נדר אסור.** דדבר הנדור הוא כשהוא קורא לעשירי עשירי ואסור לכל עד שיקרבו מתיריו: **סתם תרומה ביהודה אסורה.** לפי שביהודה מתוך שהיו קרובין לבהמ״ק תרומת הלשכה נמי תרומה סתם קרו לה והוה ליה סתם נדרים להחמיר: **שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה.** שמתוך שהיו רחוקין מירושלים ולא היו רגילין בתרומת הלשכה לא קרו לה תרומה סתמא אלא תרומת הלשכה קרו לה הלכך כי נדרי בתרומה סתם ליכא לספוקי כלל בתרומת הלשכה ומש״ה שרי: **סתם חרמים ביהודה מותרין.** שהכהנים מכירין ביניהם ורגילים בחרמי כהנים וקרי להו נמי חרמי סתם כחרמי גבוה ומש״ה מותרין דהך סיפא ר' אלעזר ברבי צדוק היא כדאיתא בגמרא [יט:] וס״ל דסתם נדרים להקל ופליג ארישא ובגליל אסורין והיינו דהדר קתני שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים דמשמע טעמא דאין מכירין הא מכירין אלו ואלו מותרין: **שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים.** שמתוך שלא היו כל כך כהנים ביניהם לחרמי כהנים לא קרו להו חרם סתם הלכך כי נדרי בחרם ליכא לספוקי במידי דודאי חרם גבוה קאמרי: ט)**נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים.** השתא מפרש ואזיל כיצד פירושן להקל. והאי דנקט להו בהני גווני דמפרש ואזיל ולא נקיט להו בהני גווני דרישא דליתני נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרם של כהנים רבותא אשמעינן שאע״פ שהוא מפרש נדרו בדבר זר שאינו כל כך במשמעות לשונו כחרמו של ים והני אחריני דתני אפי' הכי מהימן: **בחרמו של ים.** רשת שצדין בה דגים מן הים קרויה חרם: **הרי עצמי קרבן.** כלומר היה מדבר עם חבירו ואמר לו הרי עצמי קרבן אע״פ שנראה שאוסר עליו גופו כקרבן כי אמר דלא נדר אלא בעצם שהניח להיות נודר בו כלומר שיש לו עצם אחד בתוך ביתו שהצניעו לכך להיות נודר בו מהימן: **ועל כולן אין נשאלין עליהן ואם נשאלו וכו'.** מפרש בגמרא [כ.] דה״ק אין נשאלין עליהן בתלמיד חכם דכי נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים מהימן ולא צריך שאלה ואם נשאלו כלומר אי הוי איניש דלא מהימן וכגון שהוא עם הארץ ולפיכך צריך שאלה עונשין אותן אם נהגו היתר בדבר קודם שבאו לישאל עונשין אותן שאין מתירין להן עד שינהגו איסור כימים שנהגו בהן היתר כדאיתא בגמ' [שם]: **ומתירין עליהן.** שאין פותחין להן בחרטה ואין מתירין אותו עד שימצאו פתח לנדרן: **פותחין לו פתח ממקום אחר.** בתרתי פליגי חדא דאין עונשין אותן אם עברו על נדרן ועוד שפותחין להם בחרטה וקרי ליה מקום אחר משום דלא הויא מגופו של נדר הפתח: **ומלמדין אותן שינהגו איסור.** אפי' בנדרים הללו. ודוקא בהני דסיפא דמשמעותא דידהו הויא להחמיר טפי מלהקל אמרינן דצריך שאלה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אבל בהנך דרישא דנדר כבשר מליח אי פריש ואמר דבשל עבודת כוכבים נדר וכן כשנדר בחרם אי פריש ואמר דבשל כהנים נדר אפי' בעם הארץ אינו צריך שאלה: **גמ' ספק נזירות להקל.** משנה היא במסכת טהרות (פ״ד משנה י״ב) ונזירות על ידי נדר הוא וקשיין אהדדי: **המקדיש חייתו ובהמתו.** חייתו או בהמתו: **לא הקדיש את הכוי.** דהוי ספק חיה ספק בהמה ואי הקדיש את בהמתו אמרינן דלמא כוי חיה ואי הקדיש חייתו אמרינן דלמא בהמה הוא: **גופיה נמי.** סבירא ליה דמעייל לספיקא הלכך מתניתין דסתם נדרים להחמיר רבנן:

כל

רש״י

מתני' סתם נדרים. דאינו יודע באיזה ענין נדר: **להחמיר.** דאזלינן לחומרא ואמרינן על כל דבר הנדור נדר: **ופירושן.** אבל אי מפרש ואמר דבדבר איסור נדר: **להקל.** דהכי הוא כדקאמר: **כיצד האומר ככר זו עלי כבשר מליח אם בשל שלמים נדר.** כי שיילינן ליה אמר על של שלמים נדרתי על שם בשר שלמים שצריכין מלח דכתיב ד)וכל קרבן מנחתך במלח תמלח (ויקרא ב) ועל יין המתנסך על גבי המזבח לשמים: **אסור.** שהרי נדר בדבר הנדור: ואם על שם יין נסך של עבודת כוכבים וכבשר מליח לעבודת כוכבים מותר שהרי נדר בדבר האסור: **ואם סתם.** דאמר אין ידוע לי אם על שם שמים או על שם טומאה נדרתי: **אסור.** דאמרינן לא נתכוון זה אלא בדבר הנדור. והיינו סתם להחמיר ופירושן להקל דאם פי' ואמר לשם עבודת כוכבים נדרנא מותר. ל״א סתם נדרים דאמר ככר זו עלי כבשר מליח וכיין נסך דלא הזכיר לא לשם שמים ולא לשם עבודת כוכבים להחמיר ופירושן דאם מפרש בשעה שנדר ואמר כבשר מליח של שלמים משלמים ודאי קאמר שצריכות מלח יותר משאר קרבנות שהרי נאכלין לשני ימים ולילה אחת וכיין נסך שעל המזבח דהיינו בדבר הנדור ואם כיין נסך של עבודת כוכבים וכבשר מליח של עבודת כוכבים להקל: **אם כחרם של שמים.** נדר כגון שהתפיס (א) כמה שהקדיש לגבוה לקדשי בדק הבית הלכך אסור דלא ניתן לפדות כדכתיב (ויקרא כז) כל חרם קדש קדשים הוא: **כחרם של כהנים.** שהתפיס כחרם של חרמי כהנים דכתיב כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח) דהאי הוי ממון כהנים והוי מותר כחולין לכל דבריהן לאחר שבא ליד כהן. ודין חרמים מפרש במסכת תמורה (דף לב.): (ב)**אם כחרם של כהנים.** שמותר בהנאה לאחר שבא ליד כהנים: **כמעשר בהמה.** היינו דבר הנדור שאינו אסור עד שיקרא עליו שם מעשר: **[ואם של גורן].** מעשר דגן דבר האסור שמעשר ותרומה נשבלין אסור: **תרומת הלשכה.** דהיינו דבר הנדור (ג) מעיקרא דמפרישין להו לשקלים: **שאין אנשי גליל מכירין בתרומת הלשכה.** [לפי שהיו] רחוקים מירושלים: **שאין אנשי גליל מכירין חרמי כהנים.** שלא היו כהנים ביניהם וכשמחרימין אין מחרימין אלא לשמים: **גמ' והתנן ספק נזירות להקל.** דאמרינן במסכת נזיר (דף לב:) הריני נזיר אם (ד) זהו פלוני שבא כנגדי נזיר והלך לו אותו שאין יודע אם נזיר אם לא אינו נזיר ונזירות היינו כנדרים והיכי קתני סתם נדרים להחמיר: **המקדיש חייתו ובהמתו.** שהקדיש כל חיות ובהמות שיש לו (ה) ואם היה לו כוי ביניהן הקדיש נמי דכוי בכלל חיה ובהמה: **רבי אליעזר אומר לא הקדיש את הכוי.** דלא מעייל איניש ממוניה לספיקא ה)דכוי דספק הוא אי מין בהמה אי מין חיה (ו) מאותה ספיקא לא עייליה להקדיש בכלל חיה ובהמה. וכי היכי דסבירא ליה דלא מעייל ממוניה לספיקא

כל

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אם כחרם וכו' שהתפיס בחרם שהקדישו לגבוה [illegible]

גליון הש״ס

גמ' לספיקא גופיה נמי מעייל. עיין לקמן דף מה ע״ב:

פירוש הרא״ש

[illegible]

מוסף רש״י

סתם נדרים להחמיר. שאמר נדרו סתם כגון [illegible]

תוספות

[illegible]

[illegible]